

Nr 285.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring m. m.; given Stockholms slott den 18 mars 1921.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Henning Elmquist.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Elmquist anförde:

I statsverkspropositionen till detta års riksdag föreslås under femte huvudtiteln, punkt 43, att i avbidan på den proposition, som kan komma att i ämnet avlätas, riksdagen måtte på extra stat för år 1922 beräkna ett förslagsanslag av 2,800,000 kronor för gäldande av

den å staten under nämnda år belöpande kostnaden i anledning av ifrågasatta ändringar av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring. Till grund härför låg en av pensionsstyrelsen den 30 september 1920 till dåvarande statsrådet och chefen för socialdepartementet avlåten skrivelse med anmälan, att styrelsen hade under utarbetande förslag till vissa ändringar i sagda lag.

Såsom jag förut haft tillfälle anmäla för Kungl. Maj:t, har pensionsstyrelsen med skrivelse den 23 februari 1921 inkommit med de bebådade lagändringsförslagen. Därvid meddelar pensionsstyrelsen emellertid, att de i dess förstberörda skrivelse framlagda kostnadsberäkningarna grundade sig på väsentligen andra förutsättningar än dem, på vilka det sedermera framlagda förslaget vilade. Sålunda hade styrelsen tänkt sig ej obetydligt högre pensionstillägg och understöd än de sedermera föreslagna ävensom en dyrortsgruppering med högre pensionstillägg och understöd på dyrare orter än på billigare. Av skäl, som av skrivelsen den 23 februari 1921 närmare framgå, har pensionsstyrelsen funnit sig böra vidtaga väsentliga inskränkningar i sitt ursprungliga förslag, vilka medfört ett betydligt nedbringande av kostnaderna, för år 1922 med icke mindre än 875,000 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t förut denna dag beslutat genom proposition föreslå riksdagen att antaga vid propositionen fogade, i huvudsaklig anslutning till pensionsstyrelsens framställning upprättade förslag till dels lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, dels ock lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av förstberörda lag, får jag härmed anmäla ovan angivna, i statsverkspropositionen bebådade anslagsbehov.

De föreslagna lagändringarna avse i huvudsak dels en höjning av pensionsavgifterna för högre inkomster och ett något modifierat sätt för avgiftspensionernas beräkning, dels en höjning av pensionstilläggen och understöden för dem, som efter lagändringens ikraftträdande bliva invalider, dels ock en utvidgning av rätten till barnstillägg och en höjning av dessa tillägg. Av dessa tre huvudreformer äro de två senare förenade med ökade utgifter för det allmänna.

I sin berörda skrivelse den 23 februari 1921 har pensionsstyrelsen beräknat, att genom ett antagande av de framlagda förslagen statens kostnader för pensionstillägg och understöd skulle ökas med nedan angivna belopp, därvid särskilt angivits statens kostnader för samma ändamål enligt nuvarande bestämmelser.

För år	Statens ökade kostnader vid bifall till förslaget		Statens kostnader enligt nu gällande bestämmelser		Summa kostnader	
	Kr.		Kr.		Kr.	
1922	1,925,000	—	23,050,000	—	24,975,000	—
1923	4,175,000	—	24,150,000	—	28,325,000	—
1924	6,325,000	—	25,250,000	—	31,575,000	—
1925	8,350,000	—	26,325,000	—	34,675,000	—
1926	10,300,000	—	27,300,000	—	37,600,000	—
1931	19,700,000	—	31,525,000	—	51,225,000	—
1941	31,700,000	—	38,025,000	—	69,725,000	—
1951	35,850,000	—	43,200,000	—	79,050,000	—

Tillika har pensionsstyrelsen lämnat nedan intagna översikt över statens beräknade kostnader för barntillägg under olika år såväl enligt nu gällande bestämmelser som enligt det föreliggande förslaget.

Statens kostnad för barntillägg.

År	Enligt nuvarande bestämmelser		Kostnadsökning				Summa kostnader	
			enbart på grund av förslaget om utsträckt rätt till barntillägg		ytterligare på grund av förslaget om höjning av barntilläggets belopp			
	Kr.		Kr.		Kr.		Kr.	
1922	1,243,000	—	675,000	—	60,000	—	1,978,000	—
1923	1,268,000	—	693,000	—	169,000	—	2,130,000	—
1924	1,295,000	—	711,000	—	276,000	—	2,282,000	—
1925	1,321,000	—	733,000	—	380,000	—	2,434,000	—
1926	1,346,000	—	755,000	—	482,000	—	2,583,000	—
1931	1,449,000	—	777,000	—	1,038,000	—	3,264,000	—
1941	1,577,000	—	828,000	—	1,593,000	—	3,998,000	—
1951	1,700,000	—	865,000	—	1,918,000	—	4,483,000	—

Pensionsstyrelsen anmärker, att, då kostnadsökningen under de närmaste åren icke skulle bliva på långt när så stor som den seder-

mera blir, det kunde ifrågasättas, om icke staten under dessa första år borde för ändamålet avsätta medel för att såmedelst utjämna utgifterna. Styrelsen finner emellertid detta vara en fråga av rent statsfinansiell natur, vars genomförande styrelsen icke tilltrött sig att kunna närmare bedöma.

Det i statsverkspropositionen äskade beloppet, 2,800,000 kronor, för bestridande av kostnaden för ifrågasatta höjningar i pensionstillägg och understöd samt utsträckning av rätten till barnstillägg har upptagits såsom ett särskilt förslagsanslag, vilket — liksom det nu äskade mindre beloppet 1,925,000 kronor — avser kostnadsökningen för såväl de personer, som äro berättigade till pensionstillägg och understöd jämlikt pensionsförsäkringslagen enligt dess lydelse före lagen den 8 juni 1915, som ock de personer, vilka blivit delaktiga i försäkringen genom sistnämnda lag. Av praktiska skäl bör emellertid enligt pensionsstyrelsens mening en uppdelning av kostnadsökningen göras på de olika anslagen för nämnda båda grupper. Den del av kostnadsökningen, som belöper på den senare gruppen, blir jämförelsevis obetydlig på den grund, att av densamma endast personer, som den 1 januari 1922 fyllt 75 år och icke dessförinnan blivit till arbete varaktigt oförmögna, erhålla större understöd än enligt nuvarande bestämmelser. Sålunda har kostnadsökningen för dem av pensionsstyrelsen uppskattats till följande belopp:

År 1922	40,000 kronor.	
» 1923	100,000	»
» 1924	125,000	»
» 1925	130,000	»
» 1926	125,000	»
» 1931	60,000	»
» 1941	5,000	»

Nästan hela kostnadsökningen kommer sålunda på personer, vilka äro berättigade till pensionstillägg eller understöd jämlikt pensionsförsäkringslagen enligt dess lydelse före lagen den 8 juni 1915. Anslaget för ifrågavarande grupp för år 1922 skulle behöva ökas från i statsverkspropositionen föreslaget belopp, 17,480,000 kronor, med 1,885,000 kronor till 19,365,000 kronor, under det att anslaget till dem, som genom 1915 års lagändring blivit delaktiga i försäkringen, skulle ökas från i statsverkspropositionen äskade 5,570,000 kronor med endast 40,000 kronor till 5,610,000 kronor.

De av pensionsstyrelsen framlagda kostnadsberäkningarna hava icke givit mig anledning till erinran. Den av styrelsen framkastade tanken att staten under de närmaste åren, då kostnadsökningen ännu icke uppgår till så betydande belopp som sedermera, borde avsätta medel för att därigenom utjämna de framtida utgifterna, är utan tvivel beaktansvärd. Med hänsyn till den nuvarande statsfinansiella ställningen har jag efter samråd med chefen för finansdepartementet ansett mig dock icke kunna tillstyrka, att åtgärder i sådan riktning för närvarande vidtagas. Departements-
chefen.

Lika med pensionsstyrelsen finner jag det vara av praktiska skäl lämpligt, att de för lagändringarnas genomförande erforderliga medlen icke anvisas från ett särskilt anslag utan uppdelas, på sätt ovan antytts, på de två i statsverkspropositionen upptagna anslagen till bestridande av kostnaderna för pensionstillägg och understöd.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, under förutsättning att riksdagen antager förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring samt till lag om vissa ändringar i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av berörda lag den 30 juni 1913, på extra stat för år 1922 — såsom tillägg till de i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln, punkterna 40 och 41, äskade förslagsanslag å *dels* 17,480,000 kronor för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd till de personer, som äro därtill berättigade jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före lagen den 8 juni 1915, *dels ock*, högst, 5,570,000 kronor, att utgå som bidrag till täckande av statens kostnad för understöd enligt 33 § i lagen om allmän pensionsförsäkring åt de personer, som genom omförmälda lag den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen — bevilja *dels* för det förra ändamålet 1,885,000 kronor, *dels ock* för det senare ändamålet 40,000 kronor.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Herman Hultkrantz.